

Hygienråd, riktlinje

för kommunal hälso- och sjukvård
i Gävleborgs län

Reviderad 2025-12-08

Innehåll

1	Inledning	5
1.1	Mål.....	5
1.2	Syfte, målgrupp och författare	5
2	Att hindra smittspridning	5
2.1	Basala hygienrutiner.....	6
2.2	Smittvägar.....	8
2.3	Förebyggande åtgärder.....	9
2.4	Munskyddsanvändning.....	9
2.5	Personalinfektioner.....	9
3	Ren och steril rutin	10
3.1	Val av desinfektionsmedel.....	10
3.2	Rengöring av flergångsinstrument när apparatur för värmedesinfektion saknas	11
3.3	Rengöring av medicinsk utrustning.....	11
4	Infartsvägar	11
4.1	Hudpunktion vid injektion.....	11
4.2	Hudpunktion vid blodprovstagning.....	12
4.3	Hudpunktion vid insättande av PVK/kanyl/kateter	12
4.4	Hygien vid användning av subkutan venport.....	12
4.5	Hygien vid användande av tunnelerad CVK.....	12
4.6	Hygien vid användande av Picc-line	12
5	Katetrar och stomier	12
5.1	Urinkateter/Suprapubiskateter - insättning och skötsel	12
5.2	Stomihygien.....	14
5.3	Gastrostomi – PEG mm	14
6	Blodsmitta	15
6.1	Åtgärder till skydd mot blodsmitta.....	15
6.2	Anvisningar för personal vid stick- och skärskador	15
7	Sårömläggning	16
7.1	Ren eller steril rutin.....	16
7.2	Hantering av ömläggingsmaterial.....	16
7.3	Hantering av instrument	16
7.4	Efter värmedesinfektion i diskdesinfektor.....	17
8	Hygienråd vid hantering av mat och vid måltider	17
9	Sondmatning	18
10	Smittsamma sjukdomar	18
10.1	Magsjuka.....	18
10.1.1	Kohortvård vid magsjuka.....	19
10.2	Virusorsakade luftvägsinfektioner.....	19

10.2.1	Isolering vid virusorsakade luftvägsinfektioner	19
10.3	Clostridioides difficile	19
10.4	Legionella	20
10.5	Multiresistenta bakterier (MRB)	20
10.6	Skabb.....	20
11	Tvätthantering	20
11.1	Smutstvätt från vårdtagare/patient	20
11.2	Tvätt av personalens arbetskläder	21
11.3	Textilier som tvättas på tvätteri	21
11.4	Hantering av ren tvätt	21
12	Hygienrutiner för andningsvård	22
12.1	Vid rensugning av luftvägar.....	22
12.2	Skötsel av trachealkanyl.....	22
12.3	Skötsel av trakeostoma.....	22
12.4	Inhalationsbehandling	22
12.5	Rengöring av PEP-flaska, PEP- mask och CPAP	22
13	Städrutiner	22
14	Hemtjänst/Hemsjukvård	24
15	Förrådsrutiner	24
16	Hjälpmedelsförråd	25
17	Djur i vården	26
18	Informationsmaterial och filmer	26
19	Kontaktuppgifter till Vårdhygien	27
20	Litteratur och källor	27
21	Bilaga 1 – Checklista vid magsjuka i kommunal vård och omsorg	28
22	Bilaga 2 – Checklista vid virusorsakade luftvägsinfektioner i kommunal vård och omsorg	30
23	Bilaga 3 – Handskpyramiden	32
24	Bilaga 4 – Förpackningar	33

1 Inledning

1.1 Mål

Det övergripande målet är att förhindra smittspridning mellan vårdtagare, mellan personal och vårdtagare samt mellan personal och personal.

I Hälso- och sjukvårdslagen HSL 2017:30 5 kap, 1–4 § sägs att all hälso- och sjukvård skall vara av god kvalitet och bedrivs med hjälp av den personal, de lokaler och den utrustning som behövs för att upprätthålla god kvalitet. För vårdtagaren innebär god vårdkvalitet bl.a. att risken för att drabbas av en vårdrelaterad infektion skall vara så liten som möjligt.

I Socialstyrelsen föreskrift (SOSFS 2011:9) sägs att det måste finnas ett ledningssystem som på olika sätt säkerställer att den goda kvalitén hos vården uppnås och upprätthålls. Vårdtagaren förutsätter att de metoder som används för diagnostik, vård och omhändertagande tillgodoser detta krav.

1.2 Syfte, målgrupp och författare

Syftet med detta Hygienråd är att bidra till att god vårdhygienisk kvalitet upprätthålls inom Gävleborgs läns kommunala vård och omsorg.

De rutiner som presenteras är utformade för att kunna tillämpas och ska följas av samtlig vård och omsorgspersonal.

Hygienrådet har reviderats av medicinskt ansvariga sjuksköterskorna Karin Wedin-Papaztcheva, Sofie Vahlund, Anna Finnström i samverkan med Vårdhygien.

Gruppens ansvar är att minst en gång per år uppdatera hygienråden.

Hygienråd för kommunal hälso- och sjukvård i Gävleborgs län har fastställts av länets MAS/MAR:ar 2025-12-08.

2 Att hindra smittspridning

I Socialstyrelsens föreskrifter och allmänna råd om smittförebyggande åtgärder i vissa verksamheter enligt Sol. och LSS (HSLF-FS 2022:44) står:

Allmänna råd

Rutinerna bör avse

- hur smitta ska förebyggas i verksamheten,
- hur smittspridning ska förhindras i verksamheten,
- vem som ansvarar för att olika smittförebyggande åtgärder vidtas i verksamheten,
- hur verksamheten kan samverka med hälso- och sjukvården,
- hur de smittförebyggande åtgärderna ska följas upp,
- hur personalen i verksamheten ska informeras om rutinerna.

Av rutinerna bör det även framgå hur den som har beviljats en insats och dennes närstående kan få information om hur verksamheten arbetar för att förebygga och förhindra smitta och smittspridning.

Smittspridning kan ske både från sjuka och friska smittbärare.

Mottagaren av smittämnet (virus, bakterie) kan utveckla en infektion, men kan även vara smittbärare utan sjukdomstecken.

Vårdarbetet måste alltså bedrivas på ett sådant sätt att smittspridning inte sker från vare sig infekterade personer eller från de friska smittbärarna.

[SOSFS 2015:10 Basal hygien i vård och omsorg \(socialstyrelsen.se\)](https://socialstyrelsen.se/SOSFS/2015/10/Basal_hygien_i_vard_och_omsorg)

2.1 Basala hygienrutiner

Basala hygienrutiner är den grundläggande principen för att förebygga smittspridning och för att bryta smittvägar. Dessa ska tillämpas konsekvent i alla vårdssituationer av all personal.

Basala hygienrutiner har flera beståndsdelar, alla lika viktiga: *handhygien, handskar för engångsbruk, engångsförkläde i plast och arbetskläder.*

Handhygien

- Handdesinfektion är den viktigaste åtgärden för att förebygga direkt och indirekt kontaktsmitta.

Desinfektera därför alltid händer och underarmar före rent och efter orent arbete och mellan varje arbetsmoment med riklig mängd desinfektionsmedel och gnid tills händerna är torra. Det är viktigt att desinfektionsmedlet kommer överallt på händerna, även på fingertopparna, tummarna och mellan fingrarna.

Använd alkoholbaserat handdesinfektionsmedel.

- Handtvätt med tvål och vatten ska göras:
 - när händerna är synligt förorenade
 - före livsmedelshantering
 - efter toalettbesök
 - vid förekomst av diarréer och kräkningarTorka händerna torra före handdesinfektion.
- Underarmar och händer ska hållas fria från ringar, armband, klocka, smycken, bandage, kompressionsstrumpa, lösärmar, förband, plåster, stödskenor och hand/armprotes eller motsvarande eftersom de förhindrar en korrekt handdesinfektion.
- Naglarna ska vara korta och fria från konstgjorda material. Påbyggnadsnaglar, nagellack, får inte användas, ej heller ofärgat. Nagellack krackelerar och det bildas bakterier i sprickorna.
- Handvård är en aktiv och medveten handling för att förebygga nariga och torra händer. Narighet och torrhet kan nämligen ge upphov till torrsprickor, hudproblem, nagelbandsinfektioner m.m. Handkräm ska användas tex. nattetid i förebyggande syfte. Undvik att använda handkräm under arbetstid.

Handskar för engångsbruk

Se **Handskpyramiden Bilaga 3** sid.32

- Sprita händerna före och efter användning av handskar
- Handskar ersätter inte handtvätt eller handdesinfektion
- Handskar av nitril ska användas vid kontakt med
 - urin
 - avföring
 - blod och andra kroppsvätskor
- Handskar är inte helt täta och det är bland annat därför behöver händerna spritas före och efter varje användning.

Handskar minskar mängden smittoämnen som når handen/huden.

- Handskar får inte användas omväxlande mellan rena och smutsiga arbetsmoment, de får inte tvättas eller desinfekteras mellan olika arbetsmoment utan de ska bytas.
- Handskar skyddar händerna, t ex. vid hantering av kemikalier som ytdesinfektion osv.

Engångsförkläde i plast

Vid all patientnära omvårdnad skall engångsförkläde i plast användas. Kläder blir förorenade med mikroorganismer vid arbete i direkt kontakt med vårdtagaren eller med förorenade föremål.

Exempel på patientnära omvårdnad är:

- hjälp med personlig ADL
- tvätthantering
- toalettbesök
- bäddning
- förflyttning m.m.

Engångsförkläde i plast ska alltid användas vid hantering av förorenade föremål tex rengöring av hjälpmedel, avemballering, sophantering osv.

Syftet är att skydda arbetsdräkten från att bli förorenas och därmed minska risken för smittspridning.

Om engångsförkläde i plast används vid vård av flera personer efter varandra, ska de bytas mellan varje person.

Hår/Skägg/Huvudduk

Långt hår ska sättas upp, får inte hänga ner i arbetsfältet.

Skägg får ej hänga ner i arbetsfältet. Vid långt skägg ska det sättas upp.

Används huvudduk får denna inte hänga ner i arbetsfältet.

Örhängen och andra smycken i piercade hål kan användas om de inte hänger ner i arbetsfältet. Piercing är en risk för kontaktsmitta via händer om hålet är infekterat, men utgör ingen påvisad smittrisk om hålet är läkt.

Tatueringar på händer och underarmar skall vara läkta.

Arbetskläder

Kläder som används i vårdarbetet ska vara kortärmade för att kunna utföra en korrekt handdesinfektion.

De kläder du använder i vårdarbetet ska bytas dagligen, eller oftare vid behov, och skall **tvättas i minst 60 grader** så att smittämnen avdödas. Tvätt sker på arbetsplatsen alternativt på tvätteri.

Huvudduk ska tvättas dagligen i 60 grader och får bara användas på arbetsplatsen. Om egen huvudduk används ska den tvättas på arbetsplatsen.

Förvaring av arbetskläder, se **Förrådsrutiner** sid.24

Ytterkläder ska tvättas regelbundet, minst vid säsongbyte.

2.2 Smittvägar

Den absolut vanligaste smittvägen är via våra händer, alltså indirekt kontaktsmitta. Det finns dock andra smittvägar för virus, bakterier och andra mikroorganismer. Här nedan finns korta förklaringar på de smittvägar som personal inom vården brukar komma i kontakt med.

Indirekt kontaktsmitta: Smittan överförs från en person till annan via en mellanhand. Exempel på mellanhand är händer, kläder och föremål som är förorenade med smittämnen från t.ex. kroppsvätskor. Detta är den absolut vanligaste smittvägen.

Direkt kontaktsmitta: Smitta sker mellan två individer, utan mellanhand. Tex när en person med luftvägssymtom nyser en annan person i ansiktet. Sexuellt överförbara sjukdomar är ett exempel på sjukdomar som smittar via direkt kontaktsmitta.

Blodburen smitta: Är en slags direkt kontaktsmitta där smittämnen överförs via blod eller slemhinna. Detta kan ske direkt vid sexuell kontakt eller vid stickskador från använda kanyler.

Droppsmitta: När en person hostar bildas det små vätskedroppar som flyger ut en bit i luften, däribland även en del av mikroorganismerna som finns i luftvägssekretet. En person kan bli smittad direkt genom att stå i närheten av personen som hostar eller nyser. Smittan kan också ske indirekt genom att en person tar på ytan där vätskedroppar har landat. Influensa, RS-virus och Covid-19 smittar genom droppsmitta.

Luftburen smitta: Mässling, vattkoppor och tuberkulos är exempel på luftburen smitta. Vid dessa sjukdomar är viruspartiklarna så pass små att de finns kvar i luften, vilket innebär att personer som befinner sig i samma rum kan bli smittade. Vid luftburen smitta kan viruspartiklarna överleva i upp till två timmar efter att den smittade personen lämnat rummet.

Livsmedelsburen smitta: Livsmedel och vatten kan direkt eller indirekt vara förorenade med smittämnen och medföra någon slags magsjuka. För att förhindra livsmedelsburen smitta är det viktigt att personal som tar hand om patienter med diarréer och/eller kräkningar inte hanterar livsmedel.

2.3 Förebyggande åtgärder

Vid ökad smittspridning i samhället eller vid lokala utbrott kan ytterligare förebyggande åtgärder behövas för att minska risken för smittspridning. Till exempel att införa munskydd/visir vid ökad smittspridning på enheten eller i personalgruppen.

Vilka åtgärder som är aktuella fattas utifrån det epidemiologiska läget och lokala riskbedömningar. Detta görs av ansvarig chef i samråd med MAS.

2.4 Munskyddsanvändning

Eftersom smitta kan förekomma innan symtomdebut kan munskyddsanvändning (av typen IIR) i vissa fall vara motiverad. Ställningstagande till vilken nivå av munskyddsanvändning som bör tillämpas avgörs av det epidemiologiska läget i samhället och riskbedömning för enskilda verksamheter/enheter.

Riskbedömning för anpassning av munskyddsanvändning är verksamhetens/enheten ansvar, liksom att en utvärdering sker regelbundet. Exempel på omfattning av munskyddsanvändning som kan tillämpas:

1. Personal använder munskydd vid patientnära arbete.
2. Personal använder munskydd kontinuerligt då de befinner sig på den aktuella enheten.
3. Både personal och besökare använder kontinuerligt munskydd då de befinner sig på den aktuella enheten.

Virusorsakade luftvägsinfektioner – vårdhygieniska rekommendationer [Kommunal vård - Region Gävleborg](#)

2.5 Personalinfektioner

Personalinfektioner – vårdhygieniska rekommendationer – Hälso- och sjukvård Region Gävleborg [Dokument och rutiner - Region Gävleborg](#)

Du som anställd kan själv bära på infektioner eller smitta som kan infektera den du vårdar eller dina arbetskamrater. Den du vårdar är på grund av sjukdom, ålder eller behandling mer infektiöskänslig än dina friska arbetskamrater.

Infekterade sår hos personal

Arbeta inte med patienter eller mathantering om du har sår på händer eller underarmar. Sår, även om de är små, är en viktig smittkälla för kliniska infektioner.

Plåster, förband eller handske får inte användas.

Kan du inte utföra en korrekt handdesinfektion av dina händer kan du inte arbeta i omvårdnaden.

Om du har ett sår/infekterat sår, nagelbandsinfektion, psoriasis, handeksem eller dylikt ska du alltid rapportera det till din chef som bedömer vilka åtgärder som ska vidtas.

Multiresistenta bakterier (MRB) hos personal

Om du det senaste halvåret arbetat med eller varit inlagd på sjukhus/fått sjukvårdande behandling utanför Sverige, eller om du varit inlagd på sjukhus/annan inrättning inom Sverige med MRB problematik kan du ha blivit smittbärare och ska screenas innan du återgår i arbete. Du ansvarar själv för att kontakta sjukvården.

Mag-tarminfektion hos personal

Om du har diarréer och/eller kräkningar ska du stanna hemma och rapportera till din chef. Personal kan återgå i tjänst efter 24 timmars symptomfrihet, läkemedels- och mathantering får ske efter 48 timmars symptomfrihet.

Luftvägssymtom

Om du har symtom ska du stanna hemma, rapportera till arbetsledaren och följa information på www.1177.se/gavleborg / [Förkylning och influensa - 1177](#) / [Covid-19 - 1177](#)

Medarbetare med nytilkomna symtom på luftvägsinfektion rekommenderas att stanna hemma. Den som är sjuk tar själv ansvar för att stanna hemma från jobbet för att inte smitta andra och kan vid tveksamhet stämma av med sin chef. Grundregeln för återgång i arbete är att personen ska vara förbättrad och feberfri sedan minst ett dygn vid återgång till arbete.

3 Ren och steril rutin

<http://www.vardhandboken.se/Texter/Ren-och-steril-rutin-utanfor-operationsenheter/Ren-rutin---tillvagagangssatt/>

3.1 Val av desinfektionsmedel

- Ytdesinfektion - ska innehålla tensider som har en rengörande effekt
- Virkon 1 % (observera - kort hållbarhetsdatum) vid desinfektion av stora ytor
- Klorhaltigt preparat vid clostridioides

Följ instruktion för användande av produkterna.

Länk: [Dokument och rutiner - Region Gävleborg \(regiongavleborg.se\)](http://www.regiongavleborg.se/Dokument-och-rutiner)

3.2 Rengöring av flergångsinstrument när apparatur för värmedesinfektion saknas

- Desinfektera händerna
- Använd handskar för engångsbruk
- Mekanisk rengöring (gnuggning) är en viktig del i all rengöring
- Gör i ordning desinfektionslösning (Virkon 1 %) alternativt använd Ytdesinfektion med tensider i ett för ändamålet märkt kärl. Låt dem ligga i lösningen under angiven inverkningsstid.
 - Använder man desinfektionslösning (Virkon 1 %) så ska man skölja av instrumenten
 - Använder man ytdesinfektion så ska man låta det ligga max 10 min och sedan torka av det för att instrumenten inte ska ligga blöta, då rostar dom
- Ta upp föremålen och låt dom torka i en skyddad miljö
- Kontrollera att föremålen är rena och torra. Förvara dem torrt och dammfritt i låda med lock

Länk: [Desinfektion av föremål - Vårdhandboken \(vardhandboken.se\)](http://vardhandboken.se)

3.3 Rengöring av medicinsk utrustning

All utrustning man använder vid patientnära omvårdnad ska torkas av efter varje användning med Ytdesinfektion med tensider. Exempel på medicinsk utrustning kan vara blodtrycksmanschett, stetoskop, temp, bladderscan, saturationsmätare etc.

4 Infartsvägar

Infektionsrisken är särskilt stor för vårdtagare/patient som får en kvarliggande kateter i blodbanan. Detsamma gäller vid injektioner, punktioner och när du tar venprover. *Tillämpa basala hygienrutiner!*

För personal

Säkerhetsprodukter ska alltid användas vid risk för stickskador. [Stick- och skärskador i arbetet - Arbetsmiljöverket](#)

4.1 Hudpunktion vid injektion

- Desinfektera händerna med alkoholbaserat medel för handdesinfektion.
- Ta på handskar för engångsbruk och engångsförkläde i plast.
- Desinficera insticksstället med sprit t.ex. Klorhexidin 5 mg/ml eller använd färdig desinfektionstork (ex. på undantag är insulingivning).

- Använd säkerhetskanyl.

4.2 Hudpunktion vid blodprovstagning

- Desinfektera händerna med alkoholbaserat medel för handdesinfektion.
- Ta på handskar för engångsbruk och engångsförkläde i plast.
- Desinficera insticksstället med sprit t.ex. Klorhexidin 5 mg/ml eller använd färdig desinfektions tork.
- Använd säkerhetskanyl med förmonterad engångshållare.
- Undvik att ta prov vid hudinfektion.

4.3 Hudpunktion vid insättande av PVK/kanyl/kateter

- Desinfektera händerna med alkoholbaserat medel för handdesinfektion.
- Ta på handskar för engångsbruk och engångsförkläde i plast.
- Desinficera insticksstället med sprit t.ex. Klorhexidin 5 mg/ml eller använd färdig desinfektions tork.
- Använd sticksäkra produkter.

<http://www.vardhandboken.se/Texter/Perifer-venkateter/Byte-av-PVK-forlangningsslang-och-injektionsventil/>

4.4 Hygien vid användning av subkutan venport

<http://www.vardhandboken.se/Texter/Subkutan-venport/Oversikt/>

4.5 Hygien vid användande av tunnelerad CVK

<http://www.vardhandboken.se/Texter/Central-venkateter/Oversikt/>

4.6 Hygien vid användande av Picc-line

<http://www.vardhandboken.se/Texter/PICC-line/Oversikt/>

5 Katetrar och stomier

5.1 Urinkateter/Suprapubiskateter - insättning och skötsel

Basala hygienrutiner tillämpas!

- Desinfektera händerna med alkoholbaserat medel för handdesinfektion.
- Ta på handskar för engångsbruk och engångsförkläde i plast.

Urinvägsinfektion är den vanligaste vårdrelaterade infektionen inom såväl sjukhusvård som äldreomsorg. Vårdrelaterade urinvägsinfektioner är ofta en följd av katetrisering av urinblåsan. Risken är större då blåskatetern lämnas kvar. Noggrann hygien är därför av största vikt under hela behandlingstiden.

Om katetern beräknas ligga kvar i mer än två dygn rekommenderas tömbar påse.

<http://www.vardhandboken.se/Texter/Kateterisering-av-urinblasa/Principer-vid-kateterisering/>

Daglig skötsel

- Tvätta varje dag bort sekret och liknande från urinströmmynningen. Torka av katetern om det finns synlig smuts.

Urinuppsamlingssystem

- Två principiella typer av system finns - slutet respektive halvöppet. Slutet system rekommenderas.

Slutet system

- Består av urinuppsamlingspåse med bottenventil.
- Påsen töms utan att anslutningen mellan kateter och påsens slang bryts.
- Påsen byts vid kateterbyte eller när dålig lukt uppträder, dock minst en gång per vecka. Datum skrivs på påsen vid byten.
- Det slutna systemet förlänger tiden innan bakterier börjar uppträda i urinblåsan, kateterventil/flipflow rekommenderas.
- På natten kan icke tömbar påse med lång slang kopplas till den tömbara.

Halvöppet system med påse

- Har urinuppsamlingspåse som inte är tömbar. Påsen byts när den är fylld.
- Har kateterventil/flipflow.
- Alternativt kateter med enbart kateterventil/flipflow.

Tömning och byte av urinuppsamlingspåse

- Töm eller byt påsen.
- Undvik att urinuppsamlingspåsens mynning kommer i beröring med kateters utsida.
- Tvätta och desinfektera därefter händerna.

Ren rutin vid intermittent katetrisering

- Katetreringen görs flera gånger per dag för att urinblåsan inte ska bli överfull.
- Duscha eller tvätta underlivet.
- Var särskilt noga runt urinrörsmynningen.
- Använd tvål minst en gång per dygn. Risk finns att slemhinnor blir uttorkade om underlivet tvättas för ofta med tvål.

Blåssköljning

- Blåssköljning utförs enligt ordination med ordinerad spolvätska. Blåssköljningen ska utföras med engångssårspruta.

Sköljning med engångssårspruta

- Använd engångssårspruta.
- Håll upp vätskan i ren skål, och dra upp den i sprutan.
- Undvik att sprutans spets kommer i beröring med kateterns utsida.

Komplikation

- Infektion behandlas endast om patienten har symtomatisk bakterieuri.
- Vid antibiotikabehandling ska kateter bytas 1–3 dygn efter påbörjad behandling för att undvika att bakterier överlever på katetern.

Behandling med kateter ska utvärderas regelbundet.

5.2 Stomihygien

<http://www.vardhandboken.se/Texter/Stomi/Oversikt/>

5.3 Gastrostomi – PEG mm

<http://www.vardhandboken.se/Texter/Nutrition-enteral/Administrationsvagar-skotselrad-och-omvardnad/>

6 Blodsmitta

Det finns risk att du kan bli smittad om du sticker dig på en använd kanyl, skalpell, blivit biten eller liknande. Blod på sårig och skadad hud samt blodstänk i ögon eller mun medför också en risk. *Basala hygienrutiner tillämpas!*

OBS! Smittat blod passerar inte oskadad hud.

Se [Stick- och skärskador i arbetet - Arbetsmiljöverket](#)

6.1 Åtgärder till skydd mot blodsmitta

- Planera ditt arbete med t ex. provtagning så att risken för stickskada minimeras.
- Använd handskar för engångsbruk och engångsförkläde i plast vid risk för kontakt med blod.
- Använd sticksäkra produkter och riskavfallsburk med stadigt lock.
- Sätt aldrig tillbaka skyddshylsan på kanyl som använts till patient.
- Fyll kanylburken endast till markerad nivå eller $\frac{3}{4}$ (se lokal anvisning).
- Torka alltid upp utspillt blod och punktdesinficera omedelbart med Ytdesinfektion med tensider.
- Om blodblandade kroppsvätskor finns på textilierna, ta på handskar för engångsbruk och engångsförkläde i plast, lägg textilierna i en förintelsepåse och lägg sedan i tvättmaskin och tvätta i minst 60 grader. Blanda inte med andra vårdtagares tvätt.

6.2 Anvisningar för personal vid stick- och skärskador

Stick- och skärskador samt blodstänk. Åtgärder och handlingsprogram. [Blodsmitta - Region Gävleborg \(regiongavleborg.se\)](#)

Om det blöder

- Tvätta med rikliga mängder tvål och vatten.
- Desinficera med handsprit.

Om du får blod i mun, på slemhinna, eksem, sårig hud eller i ögonen.

- Skölj med rikliga mängder vatten eller koksaltlösning.

Kontakta din chef, denne ansvarar för att du får kontakt med sjukvården. Din chef ansvarar också för arbetsmiljö och arbetsskaderapportering. En bedömning av smittöverföringsrisk skall påbörjas omgående, helst inom 2 timmar.

Telefonnummer till infektionskliniken Gävle:

Dagtid:

- sekreterare infektionsmottagningen tel. 026-15 42 22
- sjuksköterska infektionsmottagningen tel. 026-15 42 34

Jourtid:

- vårdavdelning Infektion 120 tel. 026-15 42 40

Eventuell provtagning och behandling samt uppföljning sker i samråd med infektionskliniken i Gävle.

Provtagning ska ske på hälsocentral eller dit man blir hänvisad av infektionskliniken.
[Blodsmitta - Region Gävleborg](#)

7 Såromläggning

Utför all såromläggning, oberoende av metod, aseptiskt det vill säga "bevara det rena rent". *Basala hygienrutiner tillämpas vid all sårvård!*

7.1 Ren eller steril rutin

<http://www.vardhandboken.se/Texter/Sarbehandling/Ren-och-steril-rutin/>

7.2 Hantering av omläggningsmaterial

- Hantera omläggningsmaterialet så att renhetsgraden bibehålls från förpackning till vårdtagare.
- Även omläggningsmaterial i bilar och väskor ska hanteras så renhetsgraden bibehålls från förpackning till vårdtagare.
- Förvara omläggningsmaterialet torrt och dammfritt i stängd plastlåda eller avdelningsförpackning i t.ex. ett skåp.
- Används flergångsförpackning plockas kompresserna ur förpackningen med pincett.
- Plockpincetten förvaras stående i t.ex. rostfri mugg eller cylinder.
- Små mängder omläggningsmaterial kan förvaras i stängd plastlåda hos patienten men får inte lämna rummet.
- Återförslut förpackningen noggrant mellan användningarna. Öppnad förpackning kan ej användas till annan patient, kasseras.
- Använt omläggningsmaterial som ska kasseras läggs direkt i soppåse som knyts ihop och slängs. Hanteras som restavfall enligt kommunens avfallsregler.

7.3 Hantering av instrument

- Se kap. 3 Ren och steril rutin sid.10

7.4 Efter värmedesinfektion i diskdesinfektor

- Öppna luckan och desinfektera händerna.
- Förvara instrumenten i låda med lock så att renhetsnivån bibehålls tills de ska användas.

8 Hygienråd vid hantering av mat och vid måltider

[Personlig hygien - Kontrollwiki \(livsmedelsverket.se\)](http://www.livsmedelsverket.se/personlig-hygien-kontrollwiki)

Bakterier, virus och andra mikroorganismer kan spridas via maten.

Inom vården finns stor risk för smittspridning via personalen som växlar mellan vårdarbete och mathantering.

Om man tillagar mat, förvarar eller lägger upp livsmedel för förtäring på enheten gäller Livsmedelslagstiftningen och EU:s regelverk. Detta innebär att tillsynsmyndigheten (miljökontoret i respektive kommun) ställer speciella krav på lokal, arbetsytor, utrustning, kylar, diskmaskin och egenkontroll. Dessutom ska personalen få instruktioner om samt utbildning i livsmedelshygien i rimlig proportion till det arbete som utförs.

Personlig hygien är viktig och basala hygienrutiner ska tillämpas.

Enhetschef har ansvar för att rutiner i systemet för livsmedelssäkerhet följs.

<http://www.vardhandboken.se/Texter/Livsmedelshygien/Oversikt/>

Du får inte arbeta med oförpackade livsmedel/mat:

- Vid sjukdom med symtom som feber, diarré, kräkningar.
- Vid hudinfektioner på händerna (rådgör med din chef).
- Smycken får inte användas vid livsmedelshantering. Örhängen/piercing som inte sitter fast ordentligt och löst hängande smycken kan hamna i maten och göra att den blir otjänlig och/eller orsaka fysiska skador hos konsumenten.
- Piercing som är infekterad eller inte sitter fast ordentligt är inte tillåtet.

Råd vid mathantering

- Engångsförkläde i plast alternativt särskilda köksförkläden (om de tvättas dagligen) ska användas vid arbete med mat, dessa ska vara rena, lättvättade och förvaras på arbetsplatsen. Viktigt med bra tvättrutin på köksförkläden.
- Håll rent på din arbetsplats och ha god ordning i kökslokalerna.
- Använd alltid rena redskap.
- Disktrasor ska bytas varje dag. Använd aldrig disktrasor på skärbrädor, i kylskåp eller på golv.

- Smaka aldrig på maten med fingrarna.
- Mat ska hanteras under sådana temperaturförhållanden att hygieniska risker inte uppstår. Kylvaror förvaras i högst + 8°C. vissa känsliga livsmedel t ex köttfärs, rökt och gravad fisk förvaras vid högst +4°C.
- Färdiglagad mat som återuppvärmts före servering måste återuppvärmas till minst + 72°C.
- Kylplatta ska användas om mejerivaror och pålägg står framme i rumstemperatur mer än 20 minuter.
- Skapa en tilltalande måltidssituation genom prydlig och ren dukning.
- Symtom hos vårdtagare/patient som buksmärtor, kräkningar och diarré ska alltid anmälas till sjuksköterska för vidare utredning och hantering.
- Vårdtagare/patient med diarré och andra infektioner bör inte äta i gemensamt matrum. Rådgör med sjuksköterska som gör riskanalys och en personlig plan.

9 Sondmatning

För att undvika att sondmaten förorenas av bakterier krävs att man använd ren teknik och följer *basala hygienrutiner!*

<https://www.vardhandboken.se/vard-och-behandling/nutrition/nutrition-enteral/administrationsvagar-skotselrad-och-omvardnad/>

Hänvisar även till Nutritionsansvar - samverkan för vårdboende och hemsjukvård
Hälso- och sjukvård – Platina id 01-217162

<https://www.regiongavleborg.se/samverkanswebben/halsa-vard-tandvard/samverkan-och-avtal/halsovalet/dokument-och-rutiner/dokument-och-rutiner/> Nutrition/Dietist

10 Smittsamma sjukdomar

10.1 Magsjuka

Till exempel Calicivirus/Norovirus.

Checklista vid magsjuka i kommunal vård och omsorg, se **Bilaga 1** sid.28.

Se även Magsjuka - vårdhygieniska rekommendationer – Hälso- och sjukvård Region Gävleborg [Dokument och rutiner - Region Gävleborg \(regiongavleborg.se\)](https://www.regiongavleborg.se/dokument-och-rutiner-region-gavleborg-se)
Tarmsmitta

10.1.1 Kohortvård vid magsjuka

Kohorten av vårdtagare/patient som har symtom, alternativt bekräftad smitta, på ett boende/i eget boende är isolerad från andra personer. Dessa vårdas av avdelad personal som inte samtidigt arbetar med övriga vårdtagare/patienter.

Kohortpersonal använder basala hygienrutiner.

Innan man lämnar rummet utförs en noggrann hand/underarmstvätt upp till armbågen och avslutar med handdesinfektion på torra händer.

Är arbetsdräkten kontaminerad byts den.

Har man varit utsatt för kroppsvätskor ska man duscha och tvätta håret.

Kohortpersonal får till exempel inte hantera livsmedel, mata eller ge läkemedel till vård- och omsorgstagare utanför kohorten eller vistas i köksutrymme.

Måste kohortvården brytas, t.ex. nattetid, ska personalen byta arbetsdräkt, duscha och utföra en noggrann hand/underarmstvätt upp till armbågen och avsluta med handdesinfektion på torra händer.

Används skyddsutrustning vid risk för stänk ska IIR och visir användas.

10.2 Virusorsakade luftvägsinfektioner

Till exempel influensa, RS-virus, covid-19.

Checklista vid virusorsakade luftvägsinfektioner i kommunal vård och omsorg, se **Bilaga 2** sid.30

För aktuell information: [Dokument och rutiner - Region Gävleborg \(regiongavleborg.se\)](https://regiongavleborg.se) Smitta via luftvägar/Droppsmitta

10.2.1 Isolering vid virusorsakade luftvägsinfektioner

Vårdtagare/patient som har luftvägssymtom, alternativt bekräftad luftvägsinfektion, på ett boende ska vara isolerad från andra personer, de vårdas i eget rum. Kohort är inte nödvändigt.

- God följsamhet till basala hygienrutiner
- Noggrann handhygien hos patienter och besökare
- Korrekt användning av skyddsutrustning

Personal använder skyddsutrustning (andningsskydd och visir) och basala hygienrutiner. Skyddsutrustning ska förvaras i personens rum/hem.

10.3 Clostridioides difficile

För aktuell information: [Dokument och rutiner - Region Gävleborg \(regiongavleborg.se\)](https://regiongavleborg.se) Tarmsmitta

[Dokument och rutiner - Region Gävleborg \(regiongavleborg.se\)](#) Desinfektion och städning

10.4 Legionella

Spola kallt vatten 2 minuter och varmt vatten 2 minuter varje vecka på tappställen som inte används, tex. dusch och tvättställ i tomma lägenheter.

Hänvisas till kommunernas miljöenhet.

10.5 Multiresistenta bakterier (MRB)

Uppdaterad information om multiresistenta bakterier finns på Vårdhygiens hemsida, [Dokument och rutiner - Region Gävleborg \(regiongavleborg.se\)](#) MRB

Där finns information om

- MRSA (meticillinresistenta stafylokockus aureus)
- VRE (vankomycinresistenta enterokocker),
- ESBL (extended spectrum betalaktamases E-coli/Klebsiella)
- ESBL Carba

10.6 Skabb

[Skabb - Region Gävleborg \(regiongavleborg.se\)](#)

11 Tvätthantering

Basala hygienrutiner ska tillämpas vid all hantering av tvätt.

Tvättstugan ska vara indelad i en ren respektive smutsig sida. Indelningen ska vara väl känd av den personal som jobbar i tvättstugan.

Tvättmaskinens tagylor ska rengöras med Ytdesinfektion med tensider efter varje gång tvätt lagts in i maskinen. Rengör även tagylor, gummiringen och luckan innan man tar ut ren tvätt.

Daglig städning av golv med fuktad mikrofibermopp och arbetsytor med Ytdesinfektion med tensider.

Golv moppar läggs i tvättpåse och tvättas separat i 90°C.

11.1 Smutstvätt från vårdtagare/patient

- Utför alltid handdesinfektion före hantering av ren och efter hantering av smutsig tvätt.
- Använd engångsförkläde i plast och handskar för engångsbruk vid hantering av smutsig tvätt.

- Lägg **aldrig** smutstvätt på golvet, den skall läggas direkt i säck eller tvättkorg som förvaras i vårdtagare/patients hygienutrymme.
- Smutstvätt ska förvaras i vårdtagare/patients hygienutrymme, inte i tvättstuga.
- Tvätta varje vårdtagare/patients tvätt för sig.
- Följ textiliernas tvättanvisning för att undvika att de förstörs.
- Tvätt torkas i tumlare eller torkskåp, vilket minskar bakterietillväxt.
- Underkläder, handdukar, draglakan och sänglinne tvättas i 60°C.
- Textilier som är kraftigt förorenade av kroppsvätskor läggs i förintelsepåse och tvättas snarast möjligt. Fasta föroreningar tas bort med papper före tvätt. Tvätta de förorenade textilierna separat i lägst 60 °C och utan föregående sortering. Torktumla snarast efter tvätt.

11.2 Tvätt av personalens arbetskläder

- Utför alltid handdesinfektion före hantering av ren och efter hantering av smutsig tvätt.
- Arbetskläder och huvudduk som tvättas på arbetsplatsen ska tvättas vid minst 60 grader och torkas i tumlare eller torkskåp, vilket minskar bakterietillväxt.

11.3 Textilier som tvättas på tvätteri

- Utför alltid handdesinfektion före hantering av ren och efter hantering av smutsig tvätt.
- Plagg läggs ett och ett i tvättsäcken rätt vända, inte hopvikta.
- Säcken fylls till maximalt två tredjedelar.
- Kraftigt förorenade textilier, där fukten från kroppsvätskor riskerar att blöta igenom tvättsäcken läggs i förintelsepåse/störtpåse.
- Textilier vattentvättas i regel vid 70 °C i kontrollerade processer.

11.4 Hantering av ren tvätt

- Desinfektera händerna före hantering av ren tvätt och använd engångsförkläde i plast.
- Se till att den rena tvätten inte kommer i kontakt med den smutsiga sidan av tvättstugan.
- Tvätten sorteras på ren bänk.
- Ren tvätt får inte läggas tillbaka i den smutsiga tvättsäcken/korgen.

- Tvätten läggs in i vårdtagarens eget skåp och skall inte förvaras i tvättstuga.

12 Hygienrutiner för andningsvård

För alla produkter gäller att man måste ta del av tillverkarens rengöringsinstruktioner.

Basala hygienrutiner tillämpas!

12.1 Vid rensugning av luftvägar

<http://www.vardhandboken.se/Texter/Sugning-av-luftvagar/Ovre-luftvagar/>

12.2 Skötsel av trachealkanyl

<http://www.vardhandboken.se/Texter/Trakeostomi/Trakealkanyler-och-rengoring/>

12.3 Skötsel av trakeostoma

<http://www.vardhandboken.se/Texter/Trakeostomi/Skotsel-av-trakeostomat/>

12.4 Inhalationsbehandling

<http://www.vardhandboken.se/Texter/Andningsvard/Inhalationsbehandling/>

Det finns ett stort antal olika fabrikat och typer av inhalationsutrustning. Kontrollera de nya inhalatorernas rengöring. Läs instruktionen för vardera utrustnings rengöring.

12.5 Rengöring av PEP-flaska, PEP- mask och CPAP

<http://www.vardhandboken.se/Texter/Andningsvard/Andningsbeframjande-tekniker/>

13 Städ rutiner

Använd ALDRIG Ytdesinfektion och Virkon 1 % i sprayflaska. Mängden blir otillräcklig och det finns risk att andas in aerosoler som bildas.

Lägenhet

- Torka alla tagställen i vårdtagarens rum dagligen med ytdesinfektion med tensider

Hjälpmedel

- Torka dagligen alla tagställen tex handtag på rullstol och gånghjälpmedel med ytdesinfektion med tensider
- Rengöring/desinfektion av hjälpmedel ska skötas efter en regelbunden rutin enligt produktens bruksanvisning. Förslagsvis utförs detta i samband med att patienten duschar eller att lägenheten städas. Se instruktion för varje hjälpmedel

Tvättstuga

- Torka dagligen golv med en fuktad mikrofibermopp
- Torka dagligen arbetsytor med ytdesinfektion med tensider
- Efter tvätt, torka av tagställen och tvättmaskin med ytdesinfektion med tensider

Skölj

- Ska vara indelad i en ren resp. oren sida
- Torka dagligen golv med en fuktad mikrofibermopp
- Torka dagligen arbetsytor med ytdesinfektion med tensider
- Torka av tagställen, diskdesinfektor och spoldesinfektor efter användning med ytdesinfektion med tensider

Kök

- Torka dagligen golv med en fuktad mikrofibermopp
- Torka dagligen arbetsytor med ytdesinfektion med tensider
- Se rutiner för livsmedelshygien

Punktdesinfektion

- Torka alltid först upp utspillda kroppsvätskor och sedan punktdesinficera omedelbart med Ytdesinfektion med tensider
- Torka golv med en fuktad mikrofibermopp

Desinfektion och städning vid smittsamma sjukdomar, slutdesinfektion och slutstädning.

- Alltid basala hygienrutiner
- Om smitta misstänks hos någon vårdtagare/patient är det extra viktigt att tagställen och hjälpmedel rengörs dagligen med ytdesinfektion med tensider eller Virkon 1 %

Slutstädning

- Släng förbrukningsmaterial tex. omläggingsmaterial, tvättlappar, inkontinensskydd, handskar, förkläden osv.
- Efter utflytt och flyttstädning rengörs tagytor och säng med ytdesinfektion med tensider. Virkon 1% kan ersätta ytdesinfektion med tensider eftersom den kan ge stark doft. Se till att gnuggning sker på samtliga ytor.
- Vid Clostridioides difficile ska klorhaltigt preparat användas.

- Rengör medicinteknisk utrustning och hjälpmedel innan de placeras i förråd

14 Hemtjänst/Hemsjukvård

Väskan tas inte in i patientens bostad, lämnas i hallen. Utsidan ska alltid betraktas som oren.

Alltid rena händer när man tar ut/lägger i något i ryggsäck/väska.

I ryggsäck/väska kan förband förvara i en låda med lock eller i en ren fryspåse/zippåse. I lådan/påsen kan enstaka produktförpackningar förvaras som bedöms kunna behövas i akuta situationer.

Lådan diskas i diskdesinfektor eller diskas med diskmedel och varmt vatten som efterföljs av att desinficeras med ytdesinfektion med tensider en gång per månad. Plastpåsen ska bytas varje gång material fylls på.

Rutin ska finnas hur rengöring av ryggsäck/väska ska göras.

Rutin ska finnas för tvätt av ytterkläder.

15 Förrådsrutiner

Se **Förpackningar Bilaga 4** sid.33

Lokalerna ska vara ändamålsenliga för de material som förvaras där.

- Uppsatt automat för handdesinfektion med alkoholbaserat medel ska finnas i nära anslutning till förrådsingången
- Rent material ska förvaras i stängda skåp i avdelningsförpackning alternativt i plastlåda med lock på hyllor.
- Sterilt material skyddas från solljus och fukt samt förvaras separat överst på hyllan i stängda skåp eller i plastlåda med lock.
- Material får inte förvaras på golvet.
- Förråd ska vara organiserat så att det äldsta materialet tas först och det nyaste tas sist.
- Hållbarhetsdatum kontrolleras kontinuerligt så att utgångsdatum inte överstigs.
- Transportförpackningar förvaras i separata transportförråd och får inte förekomma i vanliga förråd.
- Textilier ska förvaras på hyllor och så högt från golvet att det kan städas utan att textilierna förorenas.
- Textilier tas från rätt håll, det äldsta först.

- Golv städas 1–2 gånger i veckan med fuktad mikrofiber-mopp.
- Hyllor torkas rena i samband med påfyllning dock minst en gång i månaden. Använd Ytdesinfektion med tensider. Hyllan ska vara torr innan nytt material placeras där. Även dörrhandtag och handtag till lådor torkas.

Se även Förrådsplanering och hantering – vårdhygieniska rekommendationer – Platina id 09-82417 [Dokument och rutiner - Region Gävleborg \(regiongavleborg.se\)](#) Byggnation och fastighet - Förråd

16 Hjälpmedelsförråd

- Allt i förrådet ska vara rent
- Skilj på förråd och utrymme för leveranser
- Ytskikten ska vara lika som andra förråd med t.ex. förbrukningsmaterial.
- Förvara så mycket hjälpmedel som möjligt i skåp eller i lådor med lock på öppna hyllor.
- Försök att hitta lösningar med krokar eller liknande så att så lite hjälpmedel som möjligt förvaras på golvet.
- Tänk på att avemballering inte sker inne i förrådet.
- Finns ingen alternativ lösning för transportförpackning, förvara den på en egen hylla, gärna hyllan längst ner.
- Rengör hjälpmedlet vid avlämning till patienten.
- Rengör hjälpmedlet innan återlämning

Städning:

- Frekvensen beror på var förrådet är någonstans och hur mycket personal som rör sig i förrådet på dagen. Ju fler personer som rör sig, ju oftare bör golven rengöras.
- Öppna hyllor ska torkas av med ytdesinfektion med tensider så de hålls dammfria.
- Hyllor torkas rena i samband med påfyllning dock minst en gång i månaden. Använd Ytdesinfektion med tensider. Hyllan ska vara torr innan nytt material placeras där. Även dörrhandtag och handtag till lådor torkas.
- 1 gång i månaden bör alla hjälpmedel flyttas från golvet så att hela golvet kan rengöras.

17 Djur i vården

- [Djur i vården \(DIV\) \(sfvh.se\)](http://sfvh.se)

18 Informationsmaterial och filmer

- [Instruktionsfilmer - Region Gävleborg](#)

19 Kontaktuppgifter till Vårdhygien

Hygiensjuksköterskor Region Gävleborg nås via vardhygien@regiongavleborg.se eller 026-15 51 65 måndag - fredag 9.00-15.00

[Kontakt - Region Gävleborg \(regiongavleborg.se\)](http://regiongavleborg.se)

20 Litteratur och källor

- Hälso- och sjukvårdslagen (SFS 2017:30)
- Socialstyrelsens föreskrifter (SOSFS 2015:10) om basal hygien i vård och omsorg
- Socialstyrelsens föreskrifter och allmänna råd (HSLF-FS 2022:44) om smittförebyggande åtgärder i vissa verksamheter enligt Sol. och LSS
- Socialstyrelsens föreskrifter och allmänna råd (SOSFS 2011:9) om ledningssystem för systematiskt kvalitetsarbete
- Smittskyddslagen (SFS 2004:168)
- ~~Smittorisker AFS 2018:4~~ föreskriften upphävd, se [Stick- och skärskador i arbetet - Arbetsmiljöverket](#)
- Livsmedelslag (SFS 2006:804)
- Livsmedelsförordning (SFS 2006:813)
- [Vägledning för vårdhygieniskt arbete | Kunskapsstyrning vård | SKR](#)
- www.1177.se/Gavleborg/
- www.socialstyrelsen.se
- www.folkhalsomyndigheten.se/
- www.vardhandboken.se/
- www.livsmedelsverket.se/

21 Bilaga 1 – Checklista vid magsjuka i kommunal vård och omsorg

Hette tidigare Checklista vid misstanke om Calici för SÄBO och korttidsboende inom kommunen

Vid misstanke om magsjuka (till exempel Calicivirus/Norovirus) ska följande punkter säkerhetsställas eller utföras:

- Basala hygienrutiner ska vara välkända för all personal
- Efter kontakt med brukaren ska händerna tvättas med tvål och vatten innan handdesinfektion utförs
- Samtliga brukare ska hålla sig i sina lägenheter/rum
- Kontakta ansvarig sjuksköterska, som sedan informerar ansvarig chef och MAS. Vid behov kontaktas Vårdhygien efter samråd med MAS.
- Efter ordination från läkare tas avföringsprov (två till tre skopor) från nyinsjuknade. Provet lämnar på hälsocentralen.
- Inför kohortvård, vilket innebär:
- Brukare med misstänkt magsjuka vårdas av särskild avdelad personal och avskilt från andra brukare
- Måste kohortvården brytas t.ex. nattetid, bör personalen duscha och tvätta håret samt byta arbetsdräkt.
- Personal som arbetar med brukare som har magsjuka får inte hantera livsmedel
- Allt som tas ut från brukaren med magsjuka ska desinfekteras
- Informera anhöriga och all personal, inklusive kökspersonal, rehabiliteringspersonal, nattpersonal, lokalvårdare mm.
- Om brukare ska åka till sjukhuset ska mottagande enhet informeras angående magsjuka.
- Ansvarig chef och tjänstgörande sjuksköterska beslutar angående eventuellt inställda in- och utflyttningar samt tar ställning till eventuella besöksrestriktioner. MAS eller Vårdhygien kan vid behov rådgöras.

Tvätt och restavfall

Tvätta förorenade textilier omedelbart i tvättmaskin i minst 60 grader. Avfall läggs i dubbla soppåsar som knyts ihop inne hos brukaren och slängs därefter direkt i soptunna eller motsvarande.

Rengöring och desinfektion

Rengöring görs med ytdesinfektion med tensider. Större ytor, t.ex. golv rengörs med Virkon 1%. Vid rengöring av exempelvis kräkning eller diarré som hamnat på golvet ska först punktdesinfektion utföras:

1. Häll rikligt med ytdesinfektion med tensider på området där kroppsvätskan är. Låt verka.
2. Torka upp vätskan med papper och släng i restavfall.
3. Återupprepa punkt 1 och 2.

Smittfri

Räknas den brukare som inte haft symtom senaste 48 h. Brukaren ska då duscha, tvätta håret och sängen ska rengöras samt bäddas rent med nya sängkläder. Byt samtliga handdukar och se till att alla kläder är rentvättade. Rengör och desinfektera tagytor i rummet samt hjälpmedel.

Personal som insjuknar

Går hem vid minsta symtom och kan återgå till arbetet 24h efter sista symtom, men får inte hantera livsmedel förrän 48 h efter sista symtom.

För mer information

[Kommunal vård - Region Gävleborg](#)

22 Bilaga 2 – Checklista vid virusorsakade luftvägsinfektioner i kommunal vård och omsorg

Vid misstanke av fall av virusorsakad luftvägsinfektion (till exempel influensa, RS-virus, covid-19) i vård och omsorgen ska sjuksköterska och enhetschef kontaktas.

Symtom **misstänkt virusorsakad luftvägsinfektion**

- mer än 38 graders feber och influensaliknande symtom (två eller fler av följande: hosta, ont i halsen, snuva, muskel/ledvärk, huvudvärk) samt frånvaro av annan känd orsak till symtomen eller
- lunginflammation (allvarlig nedre luftvägsinfektion) utan annan uppenbar förklaring.

Verifierat fall via positivt provsvar från laboratorium.

Sjuksköterskan ansvarar för att

- informera ansvarig läkare om misstanke om virusorsakad luftvägsinfektion samt ställningstagande till handläggning.
- prover ska tas på den som är sjuk efter ordination av läkare. Se till att boendet är extra svarsmottagare. [Provtagningsanvisningar - Region Gävleborg](#) finns på samverkanswebben
- prover ska lämnas till labb snarast för analys. Be kollega om hjälp om prov måste köras in till labb
- om brukaren behöver sjukhusvård, be sjukhuset ta prov och meddela er för vidare handläggning av övriga brukare
- läkare tar ställningstagande till behandling med Tamiflu
Om ni får problem med att ansvarig läkare inte har kunskap om rutin vid handläggning av virusorsakad luftvägsinfektion, be den ta kontakt med Vårdhygien dagtid arbetsdagar eller infektionsbakjour övrig tid för konsultation. I sista hand kan ni ta kontakt med infektionsbakjour själva. Ta hjälp av MAS för hjälp med kontaktvägar.
- informera enhetschef samt omvårdnadspersonalen att brukare med misstänkt samt verifierad virusorsakad luftvägsinfektion ska isoleras i sina lägenheter för att minska smittspridning. Om brukaren med misstänkt samt verifierad virusorsakad luftvägsinfektion inte kan isolera ska läkaren identifiera riskpatienter. Riskpatienterna isoleras för att minska risken för smittspridning
- andningsskydd med visir ska användas hos patienter med misstänkt samt verifierad virusorsakad luftvägsinfektion
- informera kväll- och helgsjuksköterskor om att boendet har misstänkt virusorsakad luftvägsinfektion, samt ledning

Enhetschef ansvarar för att

- personalen ska kunna isolera brukarna i sina lägenheter och vårda dem där
- information om skyddsutrustning sprids vidare till personalen
- upprätta lista på personal som insjuknat
- vid utbrott som involverar två sjuka eller fler på samma avdelning, ska kohortvård övervägas
- Inför varje influensasäsong ska preventivt arbete pågå, såsom uppmana till vaccination i personalgruppen samt genomgång av handläggning vid misstänkt samt verifierad virusorsakad luftvägsinfektion på enheten

Omvårdnadspersonal ansvarar för att

- basala hygienrutiner efterföljs [SOSFS 2015:10 Socialstyrelsens föreskrifter om basal hygien i vård och omsorg - Socialstyrelsen](#)
- följer sjuksköterskas anvisningar
- använder skyddsutrustning

För mer information

[Kommunal vård - Region Gävleborg](#)

23 Bilaga 3 – Handskpyramiden

Handskpyramiden

När ska man använda handskar?

[Handskpyramiden När ska man använda handskar? — Folkhälsomyndigheten \(folkhalsomyndigheten.se\)](https://www.folkhalsomyndigheten.se)

24 Bilaga 4 – Förpackningar

- Produkt
- Produktförpackning
- Avdelningsförpackning
- Transportförpackning eller samförpackning (ska inte finnas i förråd)

